

”Bu kitabın (Kalevala), Türklerin ellerinde, okuna okuna eskimesi en içten dileğimdir.”

Büyükelçi
Ulf-Erik SLOTTE

FİN DESTANI KALEVALA'DA COĞRAFİ GÖRÜŞLER. 'I'

Arş. Görv. Ramazan ÖZEY(x)

Giriş: Kalevala; edebî çevrelerde tanınmış bir Fin destanıdır. Folklorcu Dr. Elias LÖNNROT, 1827-1837 yılları arasında Karelya bölgesinde, Fin köylerinde gezici doktorluk yapmıştır. Lönnrot, doktorluk görevi sırasında, birkaç araştırmacının da yardımları ile, halkın ağzında tekrarlanagelen, ecdadın miras bıraktığı şiirleri derlemiştir. Destan ilk defa 1849 yılında yayımlanmıştır.

Bugüne kadar pekçok yabancı dillere çevrilen Kalevala, Türkçe'yede çevrilmiş ve ikinci baskısı yapılmıştır. İkinci baskısı olan tercüme, 8 sayfa içindekiler ve önsöz, 283 sayfa ana metin ve 4 sayfa sözlük ekinden oluşmaktadır. Destanda 50 Runo (bölüm) 22.795 dize bulur. Destanın başta gelen kahramanı ozan Vainemoinen'dir. Diğer kahramanlar arasında Joukahainen, Demirci Ilmarinen, Aino ve Pohjola'lı kız yer almaktadır. Destan dağınık ve yaygın bir bölgede derlenmiş olduğundan, olaylar arasında sıkı bağlantı kurulamamıştır. Ama şiirlerin vezin ve kafiyeleri ahengi ile duygusallığı Runo'lar arasındaki kopukluğu gizlemektedir.

Destanlar nesilden nesile anlatılıp aktarılmış ve toplumun ortak malı olmuş edebî eserlerdir. Bu tür edebî eserler, çeşitli şekillerde tesbit edilmişler ve kaleme alınmışlardır. Bazı destanlar (Firdevsinin "Şehnâme" si gibi) yüksek kültüre sahip şairler tarafından derlenmiş; şairin üslûbu ve kültürüyle yoğrulmuştur. Finliler'in Millî Destanı olan "Kalevala" gibi bazı destanlarda sadece derleme olup derleyenin fazla katkısı olmayan eserlerdir. Bu tür destanlar, birinciye göre daha sade daha toplumcu ve daha da gerçekçi bir anlam taşımaktadırlar. Kişisel bir yaratmadan çok uzak olan "Kalevala", Fin toplumunun meydana getirdiği ve günümüzde "Fin Millî Destanı" olarak yaşattığı bir kültür ürünüdür.

(x) Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü. ERZURUM.

İncelememizin amacı, Fin Millî Destanı olan "Kalevala" da geçen bazı coğrafi bilgileri, daha çok yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilerle günümüz Finlandiya'sının coğrafi özellikleriyle bağdaştırmaktır. (1) Türk destanlarından önce Fin destanını incelememizin sebebi çok çeşitlidir. Hemen şunu belirtelim ki, Türk destanları çok kapsamlı ve çok çeşitli birer edebî eserlerdir. Fin destanı ise bir tane olup, kısa zamanda incelememize imkân sağlamıştır. Bu konuda ayrıca tarafımızdan, Türk destanları üzerinde de ayrıntılı incelemeler yapılmaktadır. İncelemeler, yeri geldikçe makaleler şeklinde, yayınlamağa gayret edilecektir.

A. FİNLANDIYA'NIN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ:

1. *Konumu*: Yaklaşık 59-70° kuzey paralelleri ile 19-31° doğu meridyenleri arasında yer tutar. Ülke topraklarının kuzey-güney doğrultusunda uzunluğu 1160 km. olup, doğu-batı doğrultusunda en geniş bölümü 540 km. kadardır.

Alanı 337.032 km.2'yi bulur. Sınırların toplam uzunluğu 3671 km. kadardır. Kara sınırlarının yaklaşık uzunluğu 2571 km. dir. Bunun, 586 km. si kuzeybatıda İsveç, 716 km. si kuzeyde Norveç, 1269 km. si doğuda S.S.C.B. ile olan sınırlardır. 1100 km. olan deniz kıyı uzunluğu, güneybatıda Botni körfezi ve güneyde Finlandiya körfeziyledir.

Kalevala Destanı, bugün Finlandiya sınırları dışında kalmış fakat Finli nüfusun yaşadığı Karelya bölgesinde geçer. 45.000 km². den fazla bir alana sahip Karelya bölgesi, 1947 yılında Paris'te yapılan antlaşma gereğince, S.S.C.B. ne bırakıldı. Bugün, "Bağımsız Karelya Sosyalist Cumhuriyeti" adı altında Rusya'ya bağlı olan bölgede yaşayan 500.000 kadar Finli ise tüm mün Finlandiya'ya göçetmiştir. Göçmenlerin ekserisi Lahti kentine yerleşmişlerdir.

2. *Yeryüzü Şekilleri*: Destanda tasvir edilen bazı düşünceler, yeryüzü şekilleriyle bağlantılıdır. Nitekim bu durum şu cümlelerde açıkça görülüyor.

"Meğer, buralarda buluşmak bir dertmiş; yurdumuz hüzünle dolu, Pohjola (2) kasvetli..." (S.3)

"Bakarsın yolun kavşağında, bir mavi taşın altında ya da bataklıkta, çağlayanda, köpüklü akıntıda, düdende, selde felâket seni bekler." (S. 59)

---

(1) İncelememizin materyalini oluşturan Kalevala ile ilgili coğrafi bilgiler:

OBUZ, L.-OBUZ, M., 1982. (Çev.) KALEVALA. (Finlandiya Ankara Büyükelçiliği tarafından bastırılmıştır). İkinci baskı, ANKARA

adlı eserden alınmıştır. Ayrıca alınan coğrafi bilgilerin bitiminde, kitaptaki sayfa numaraları da verilmiştir.

(2) Pohjola; Karelya bölgesinin "kuzey yöreleri" demektir.

”Kuzeybatıyı, bataklığın öte geçesini izler.” (S.67)

”Kuzeybatı yönde bir koca dağ çıkacak önüne, alt yanından geç, solundan dolan, sağındaki ırmağın akış yönünü kolla. Birbiri ardına üç şelale göreceksin; bunları da geç. Karşına bir köy gelecektir.” (S. 192)

Bu cümlelerden de anlaşılacağı üzere, Kalevala'nın (3) kuzeyinde yaşama şartları oldukça zordur. Kuzey yörelerde hakim olan başlıca relief; bataklık, göl ve akarsularıdır. Akarsu yatakları boyunca, güneye nazaran eğimin fazla olmasından dolayı şelaleler meydana gelmiştir. Bilindiği üzere bu topoğrafya, buzul devrinin eseridir.

Destanda konu olan olayların geçtiği sahanın kuzeybatısı ise, fiziki coğrafya özellikleri bakımından şöyle tasvir ediliyor.

”Patikalardan geçerim, alır başımı Tuanela'ya (cehenneme) giderim; Kalma'ya (ölüme) giderim. Bataksa batağı var, batarsın. Çalı ise, çalısı var, yatarsın.” (S. 185)

Karelya bölgesinde, ayrıca üç şelale, üç dağ, üç büyük göl olduğunu ve Kalevala dolaylarının Pohjola'ya göre oldukça verimli topraklara sahip olduğu görüşlerini destandaki şu mısralardan izlemek mümkündür.

”Yeryüzünde üç şelale,
Büyük göl de üç tane
Yüce dağın sayısı üç
Adlarını sayması güç;
Hame'dedir Hallopyöra
Fethedilmez Vuoksi'da,
Karelia'da Kaatrokoski,
İmatra'da hiç geçilmedi.
Vaionola kırlarında,
Kalevala çorağında.” (S. 14)

Ve destanda sahanın fiziki coğrafya özellikleri hakkında tasvirlerle devam edilir.

”Elleri ile yalçın kayalar, ayakları ile derin çukurlar, uçurumlar açar; gövdesinin uzandığı yerlerde koylar oluşmuştur; balıkların barınması için sıcacık kumsallar, açık denizlerde fırtınaya yakalan denizciler için adacıklar yerlerine konmuştur.” (S. 4-5).

---

(3) Kalevala; aynı zamanda ”yiğidler yurdu” veya Karelya bölgesinin ”güney yöreler”i demektir.

Bu cümlelerde de açıkça belirtiliyor ki, Finlandiya'nın Karelya bölgesinin reliefinde; kayalıklar, göller, adalar ve koylar hakimdir. Nitekim, Finlandiya kıyılarında oldukça çok sayıda koylar bulunmaktadır. Denizlerinde ve göllerinde 30.000 civarında irili ufaklı adalar yer tutmaktadır. Ülkenin kuzey kesimlerinde toprak örtüsünün gelişmemiş olması sebebiyle saha genellikle kayalıklardan oluşur. Güney ve orta bölgelerde ise geniş bataklıklar vardır. Nitekim Kalevala'nın şu cümlelerinde bunlar da yer alır.

"Oğlunu da izledim. Altın elman, gümüş bastonun batağa saplandı; yarı beline, kemerine kadar, cıvık toprakta gömülü."
(S. 280)

Denizaltı ve kıyı şekilleri de destan diliyle şöyle anlatılmaktadır.

"Ozan, yeni kayığının içinde başlar kıyıları taramaya, kantelesini (4) aramaya; kayaları, dalgaları, dip yerleri, kenarları, yosunları, sazlıkları, çukurları, çakılları eşeler; uzun saplı çatalı ile yoklamadık yer bırakmaz. Çatalına, bir yığın yosun, bir yığın nilüfer takılır, amma bunların içinde kantele bulunmaz." (S. 239)

3. *İklim Özellikleri:* Konumunda belirtildiği gibi, Finlandiya, kuzeydoğu Avrupa'da, İskandinavya yarımadasının doğu kesiminde yer almaktadır. Konumu itibarıyla kuzey kutuba bir hayli yakın olmasına rağmen, Gulfstream sıcak su akıntısının etkisiyle iklim şartları biraz daha ılımandır. Ancak genel olarak, hem Finlandiya'da ve hem de Karelya bölgesinde, "Soğuk Kuzey Avrupa İklimi" şartları hüküm sürmektedir. Bu iklimin özellikleri ise kısaca; soğuk ve uzun kışlar ile serin ve kısa yazların hakim olmasıdır. Kuzey yörelerinde güneş yılda 70 gün devamlı görünmektedir. (Mayıs ortalarından Temmuz ortalarına kadar) Bu olay Laponya'da "Gece yarısı güneşi" diye adlandırılır. Bu günlerde güney ufuk üzerinden çok az yükselebilmekte ve hiç batmamaktadır. Güneş bu devrede bütün coğrafi yönlerde görülebilmektedir. Bu özellikler, bazı yönleriyle Kalevala'da da tasvir edilmektedir.

"Hey yaşlı ozan güneşten yana bir baksana; kuzeybatıya, getirilene..." (S. 234)

Nitekim Finlandiya'da; yaz mevsimi uzun gündüzler, kış mevsimi ise uzun gecelerle karakterize edilir. Kış mevsiminde geceler, bulutsuz, açık, berrak ve soğuktur. Ay semada hemen hemen bütün gece gözükür. Yine bu bilgileri doğrulayıcı olarak Kalevala'da şu mısraları görüyoruz.

"Ben buradan ayrılınca
Uzun yazlar, gece boyu
Kuğularla kim dertleşir." (S. 50)

(4) Kentele; Fin Halk çalgısıdır. Telli sazlar grubuna girer.

"Meğer Ayın da derdi varmış, şöyle söyler:
Geceleri tek başına
Işık saçarım acuna
Kış günleri uyku tutmam
Yazın dersen, hiç göz kırpmam..." (S. 73)

Finlandiya'da sıcaklık değerleri, Temmuz ortalaması olarak 13 ile 17°C, Şubat ayı ortalamaları olarak ise, -3 ile -14°C arasında değişmektedir. (Başkent Helsinki'de ortalamalar ise Temmuz 17.2°C, Şubat -5.5°C, yıllık 4°C dir.) Yağışlar kuzeyden güneye doğru artmaktadır. Ülkenin en az yağış alan kesimi kuzeybatı, en çok yağış alan kesimi güneybatı Finlandiya kıyılarıdır. Mevsimlere göre azami yağış yaz sonlarına rastlamaktadır. Kar yağışları kuzeyde Ekim ayında, güneyde Aralık ayında başlamaktadır. Ortalama yıllık yağış değerleri kuzeybatıda (Laponya'nın batı kesimi) 400 mm. güneybatı Finlandiya kıyılarında ise 700 mm. kadardır. Rüzgârlar genellikle doğu, kuzeydoğu ve güneybatıdan eserler. Özellikle kuzeydoğu ve doğu rüzgârları oldukça serttir ve dondurucu soğukları beraberlerinde getirirler. Kalevala'da bu bilgileri doğrulayan cümleler vardır. İklim özellikleriyle ilgili bu cümle ve mısralar şunlardır.

- "Doğudan sert rüzgâr eser, fırtına kopar; dalgalar yükselir ve beyaz köpükler denizi sarar." (S. 2-3)
- "Ukko (5), gökyüzünün kapaklarını aralar, buz dondurur. kar yağdırır; etrafı dolu sardırır; insan başından iri, at kafası kadar her biri..." (S. 69)
- "Ayının dolaştığı dolaylar göz gözü görmemez, kör duman olur." (S. 56)
- "Güneybatıdan, kuzeydoğudan fırtınalar patlar; koca tekneyi bir ucundan bir fırtına, bir ucundan bir fırtına yakalar; tekne parçalanır, delikanlı suya devrilir." (S. 168)
- "Pohjola demem, Laponya demem giderim. Güzel yerlerdir, günler de güzel geçer... Yazın çıplak ayakla, kışın keçe çarıkla dolaşırım." (S. 185)
- "Çarık yaptım buzlu karı,
Çoraplarım ak kırağı." (S. 191)
- "Altını sürer, kızığında sallanır. Vainola(6) dolaylarına yaklaşır. Kullervo (7), inci işlemeli kamçısını şaklatarak, atını sürer; donmuş sulardan, karlı tarlalardan, kırağılı kırlardan sürer sallanır." (S. 195)

(5) Ukko; Göklerin tanrısı demektir.

(6) Vainola; Ozanın yurdudur. Karelya bölgesinin güney yörelerinde yer alır.

(7) Kullervo; erkek adıdır.

"Pohjola'nın denizinde, fırtına çok olur." (S. 215)

"Batıdan, kuzeybatıdan, güneyden, doğudan özellikle kuzeyden esen yel, yeryüzünü karıştırır... Ağaçlar yapraktan arınır, çamlarda kozalak, çimlerde çiçek, çalılardan diken, otlardan tomurcuk kalmaz; suların altı üstüne çıkar, gömük gömükle-
nir, bulanır." (S. 220)

"Kar dolaklı, buz külahlı,
Çiğ ile kaplı silahlı.
Ayaz getir Pohjola'dan,
Kar, buz taşı dolaylarından
Puhjo'la'da ayaz boldur." (S. 266)

4. *Bitki Örtüsü ve Yabanî Hayvanlar*: Finlandiya yüzölçümüne oranla Avrupa'nın, ormanca en zengin ülkesidir. Ülke topraklarının % 73'ü ormanlarla kaplıdır. Güneyde, kışın yapraklarını döken bir formasyon, orta ve kuzey bölgelerde ise, iğne yapraklı orman formasyonu yer almaktadır. Laponya bölgesinde, bitki örtüsü tundralardır.

Ormanın başlıca ağaç türleri, huş, meşe türleri, ladin, çam türleri, ardıç ve kavak türleridir. Kalevala'da bitki örtüsü ile ilgili tasvirler, oldukça fazla yer tutmaktadır. Bunlardan bir kaç örnek verelim.

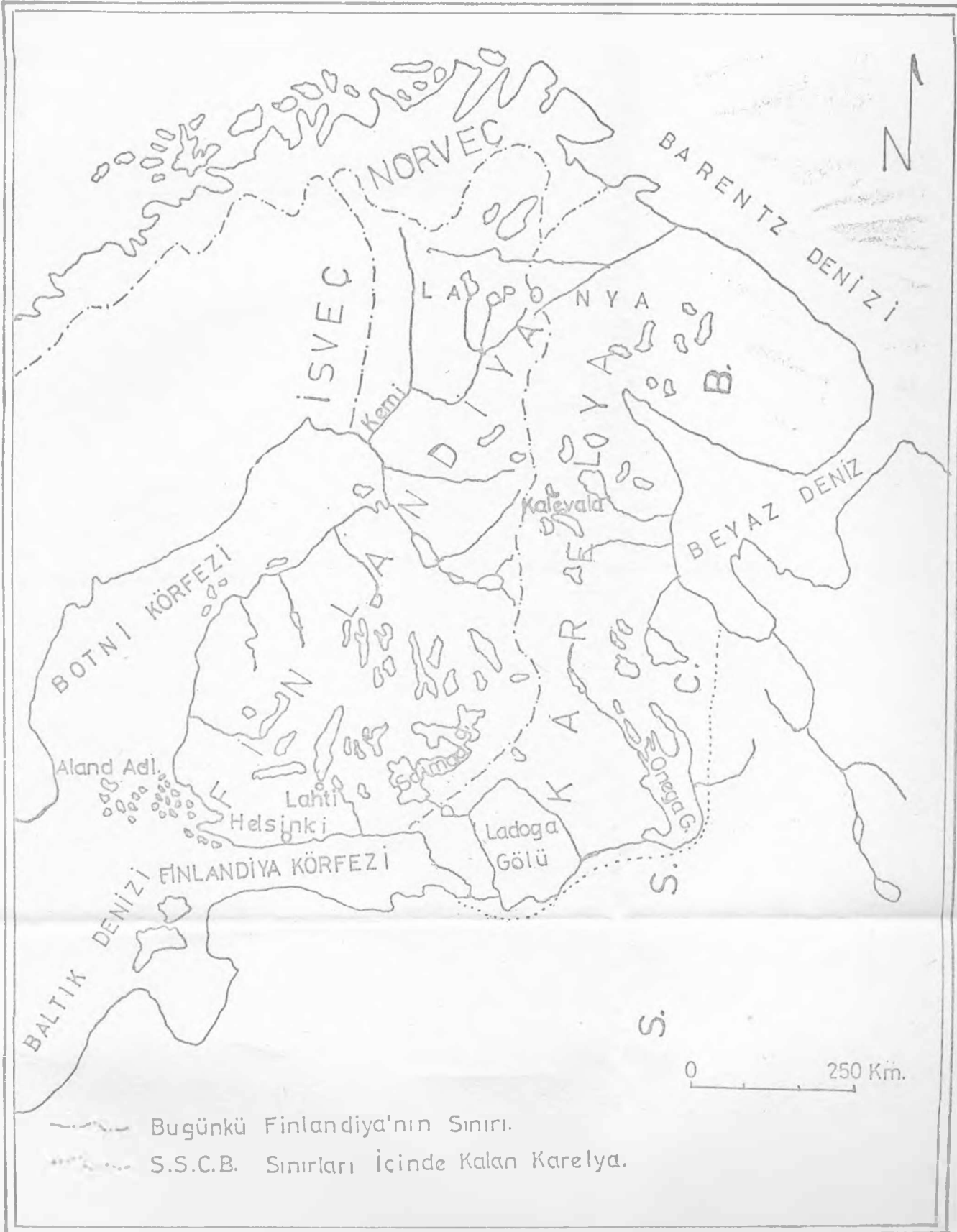
"Hemen işe başlar; toprağı sürer, çorak batac, kayalık taşlık demez, tarla açar; çeşitli bitkiler yerleştirir. Bir yandan, dağların doruklarına kozalaklı çamlar, eteklerine karaçamlar; düzlüklerine fundalar, kenarlarına çalılar dikilir. Bir yandan da, nemli yerlere huş ağacı, tavlı yerlere akçaagaç, ak toprağı kuş kirazı, batağı saz, su kenarına söğüt, kireçli bayıra ardıç, kumsala övez yerleştirilir." (S. 6)

"Huş olup, çayırda bitsen
Üstüne yeşil bürünsen
Derede akkavak olsun." (S. 162)

Ülkenin tabii faunasının en büyük özelliğini, sürüler halinde kuzeyde yaşamakta olan Ren geyikleri oluşturur. Daha önceleri Lapon çobanları tarafından yeyiştirilen Ren geyikleri, Devletin desteğı ile, toprağı yerleşik çiftçiler tarafından çiftliklerde yetiştirilmeye başlanmıştır. Ayrıca ormanlarda; tilki, tavşan, vaşak, kurt, yaban horozu, keklik, ayı, göl kenarlarında ördek, yabanî kaz ve çeşitli kuş türleri yaşar. Göl ve akarsularda alabalık, hani, turna, fok gibi balık türleri yaşamaktadır. Karelya bölgesinin yabanî hayvanları hakkında Kalevala'da oldukça fazla bilgiler verilmektedir. Bunlardan bir kaç örnek verelim.

"Kurdun vakti yokmuş... Tilkininde vakti yokmuş, yaban ördeklerinin peşinde koşarmış... Tavşan koşu koşu kızın evine varır." (S. 25)

SEKİL 1. FİNLANDIYA VE KARELYA

— Bugünkü Finlandiya'nın Sınırı.

- - - S.S.C.B. Sınırları İçinde Kalan Karelya.

"Kurt gibi bataklarda koşar, ayı gibi kırlarda koşar; sularda samur olur yüzer, yerin altında karınca olur yüzer, yerin altında karınca olur gezer, dolaşır... Kıyılarda tavşan gibi seğirir, adalarda arı gibi süzülür dertli ana." (72)

"Su köpeği suda yüzer,
Yorulunca kumda gezer;
Foklar balıkla beslenir,
Somon yerse semizlenir;
Kıyı sever alabalık,
Ağzı köpük dolu balık;
Turnalar kışın yavrular;
Hani derinde yuvalar." (S. 13)

"Öğrenmek istersen eğer;
Ren geyiği Pohjola'da." (S. 14)

"Tarlada geyik dolansın,
Vaşak, özgür yuvarlansın...
Çayırliklar kazla dolansın." (S. 164)

5. *Akarsu ve Gölleri*: Fırlandiya'da akarsular, yatakları boyunca çoğunlukla kayalık sahalardan geçerler ve boyları oldukça kısadır. Botni körfezine ve çoğunca göllere ulaşan akarsuların yatakları kısa, yatak eğimleri fazla ve akışları hızlıdır. Çoğunluğu küçük çaylar halindedir. En önemli akarsuyu, Botni körfezine dökülen Kemi ırmağıdır. Diğer bazı önemli akarsular ise Küminginjoki, Kalojoki, Phyöjoki, Lappo ve Simojoki'dir. Ülke topraklarının % 9'un Özellikle güney ve güneybatıda yer alan göllerin toplam sayısı 60.000 hektar olup, yüzölçümlerinin toplamı 45.324 km². dir. tutar. Vuoksi ırmağı ile Ladoga gölüne bağlanan Saimaa gölü, ülkenin en büyük gölüdür. (1761 km².) Akarsu ve göllerin çoğunluğu, kışın 5-6 ay kadar bir süre donarlar. Yazın ise çevreye taşarak geniş bataklıklar oluştururlar. Karelya bölgesinde de irili ufaklı bir çok akarsu ve göl bulunmaktadır.

Destanın genelde geçtiği Kalevala ve yakın çevresi, *Kuyto gölünün* kuzey kıyılarıdır. Finlandiyalardaki ile hemen hemen aynı özelliklere sahip bulunan Karelya bölgesinde, akarsular Beyaz denize dökülürler ve özellikle kuzeydoğuda geniş bataklıklar oluştururlar.

Kalevala'da Karelya bölgesi akarsu ve gölleri şöyle tasvir edilir.

"Juokola Nehri'ni, Lapon derelerini de dikkatle araştıran ozan, bir yağın balık, çeşit çeşit deniz yaratığı yakalar; amma deniz kızı ele geçmez." (S. 29)

"Tuoni Nehri'ndeki kutsal karanlık sularda yaşayan kuğuyu, bir ok atışında avlayıp, alır gelirsen kızımı sana veririm." (S. 70)

”Rutja şelalesi köpük taşırır; Vuoksi Suyu’nun seli kesilir; Juorta deresinde sular çekilir, rahat geçilir.” (B. 88)

”Her ikisi de Laponya sınırındaki Balıklı Göl’ün oradalar..” (S. 192)

”Gide gide bir akarsuyun yanına varırlar; deniz gibi, koskocaman bir akarsu... Tekneleri tamamlanınca, suya salarlar ve Neva nehri akıntısında yüzer giderler.” (S. 259)

”Sonra da suya daldı, Alue Gölü’nün sularına.” (S. 260)

”Dormuş nehrin ortasında,
Ölüm kalım kavgasında
Buz dağını devir al gel.” (S. 267)

SONUÇ: Finlandiya ve Karelya bölgesinin fiziki coğrafya özelliklerini, Kalevala destanında yer alan coğrafi görüşlerle bağlantı kurmaya çalıştığımız incelememizi kısaca özetleyecek ve sonuçlandıracak olursak;

1. Konumları itibariyle Finlandiya ve Karelya bölgesi yaklaşık aynı paraleller arasında yer almaktadır (59-70° kuzey paralelleri arasında)

2. Yeryüzü şekilleri bakımından inceleme alanımız benzer morfolojik özelliklere sahiptir diyebiliriz. Genelde orta ve güney bölümler, çok sayıda irili ufaklı göller ve bataklıklarla karakterize edilir. Kuzey bölümlerde ise engebeli arazi ve hızlı akışlı akarsular yer alır. Buzul topoğrafyasının izlerini her yerde rastlamak mümkündür.

3. İklim özellikleri bakımından genelde, ”Soğuk kuzey Avrupa iklimi” şartları hüküm sürmektedir. Ancak güney ve güneybatı bölümlerinde enlem farkı ve denizin etkisiyle ılımanlaşmaktadır. Kuzey ve kuzeydoğuda daha soğuk ve sert iklim şartları hakimdir.

4. Bitki örtüsü özellikleri itibariyle incelendiğinde, güney bölümlerde kışın yaprağını döken orman, (huş ve meşe türleri) orta ve kuzey bölümlerinde iğne yapraklı orman, (çam türleri) kuzey kutba yakın bölümlerde de tundraların hakim olduğu anlaşılmaktadır.

5. İnceleme alanımızda iklim şartları ve bitki örtüsüne uyum sağlayan yabancı hayvanlar yaşamaktadır. (Ren geyiği, kurt, vaşak, tilki, ayı gibi)

6. Finlandiya ve Karelya bölgesinin güney ve orta bölümleri irili ufaklı göllerle kaplıdır. Akarsularda benzer özellikler görmek mümkündür. Ancak Finlandiya’nın ve Karelya bölgesinin iki ayrı akaçlama havzasına ayrıldığını görmekteyiz. Finlandiya havzası sularını ülkenin iç gölleri ile Botni körfezine ve Finlandiya körfezin Karelya havzası ise bölgenin iç göllerine ve Beyaz denize boşaltırlar.

Finlandiya ve Karelya bölgesinin fiziki coğrafya bakımından benzer özelliklere sahip olduğu anlaşılır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- BANARLI, N.S., 1971, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi. Millî Eğitim Basımevi, cilt 1, İSTANBUL.
- İNANDIK, O. C., 1979, İskandinavya Ülkeleri. (Norveç-İsveç-Finlandia) Atatürk Üni. Edebiyat Fak. Coğrafya Bölümü, Ülkeler Coğr. Ders Notları: 3, (Teksir kitap), ERZURUM.
- KÖPRÜLÜ, M.F., 1980. Türk Edebiyatı Tarihi. Ötüken yay. No: 157. Kültür serisi: 28, İSTANBUL.
- LÖNNROT, E., (Çev. OBUZ,-L.-OBUZ, M.) 1982, Kalevala, (Fin Destanı) İkinci baskı, Finlandiya Ankara Büyükelçiliği, ANKARA.
- PETROV, G., (Çev. AYTUNA, H.A.) 1976, Akzambaklar Ülkesi Finlandiya'da. İnkilâp ve Aka Kitapevleri, Yelken Matbaası, İSTANBUL.
- TİMURTAŞ, F.K., 1965, "Türk Destanları". Türk Kültürünü Araştırma Enst. Türk Kültürü Dergisi, Sayı: 33, Yıl: III, Temmuz-ANKARA.
- ., 1981, Tarih içinde Türk Edebiyatı, Vilâyet yayınları, İSTANBUL.
- FACT ABOUT FINLAND, 15th revised edition, Kustannusosakeyhtiö Otova, The otova Publishing Co. HELSINKI-1976.
- FİNLANDIYA MEKTUBU, Finlandiya Büyükelçiliği, Kültür Matbaacılık ve yayıncılık, ANKARA.